

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת לך לך תשפ"ד שנה י | גליון מס' 505

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

מאה ברכות מתוך הודאת הלב

הזהר הקדוש בפרשתנו (עו א) כותב כי המלים "לך לך" הן בגימטריה מאה, וזושר כי הפסוק הראשון בפרשתנו מגלה שטרם ירדת הנשמה לעולם, מתנה עמה הקדוש ברוך הוא שתברך בכל יום מאה ברכות.

ואכן, לאורך כל היום פלו מקפים אנו בברכות; ברכות השחר, ברכות התפלה, ברכות הנהנין וברכות המצוות. מאה פעמים ואף יותר זוכים אנו להודות מדי יום למלך העולם.

הברכות, עקר מהותן הוא הודיה לקדוש ברוך הוא על הטוב והשפע שהוא מעניק לנו מידו המלאה והרחבה בכל עת ובכל שעה, ברוחניות ובגשמיות. משום כך חשוב שלא נאמרן מתוך הרגל וכמצות אנשים מלמדה, אלא תחלה נעצר ונתבונן על מה אנו באים להודות, ורק אז נברך.

ההודאה לה' היא מהות היהודי, והיא משמעות פנוי - 'הודי'. אם נדקדק לברך את מאה ברכותינו כראוי, בכונת הלב ובהתבוננות, נמצאנו מצהירים בכך עוד ועוד פעמים, בגאון ובבטחון: "אכן כן, יהודים אנחנו!"

ההתבוננות האמורה חשובה במיוחד באמירת 'ברכות השחר' - ברכות שבמקצתן מודים אנו על תפקודן התקין של כלל מערכות גופנו. ברכות אלו, שמלכתחלה נתקנו כברכות נפרדות, על כל הנאה בעתה, נאמרות בימינו כמקשה אחת, כמין תפלה אחת ארפה... דבר שעלול לגרם לנו בקלות להחמיץ את רגשות ההודאה העמקים שהיינו חשים אלו היינו אומרים כל ברכה בעתה.

חשבתי פעם על עצה נפלאה שיכולה להועיל לכך: יש סודרים שבהם לפני ברכת התורה הובאה תפלה מקדימה: "הנני מוכן ומזון לקיים מצות עשה לברך על התורה..." אמנם ברכת התורה היא מצוה מן התורה, אולם מדוע שלא נעשה כך לפני אמירת כל ברכה? כך, לפני ברכת "הנותן לשכוי בינה", נאמר: "הנני מוכן ומזון לקיים מצות חכמים להודות על הדעה", לפני "שלא עשני גוי", נכון להודות על התורה והמצוות שרק אנו כיהודים זכינו בהם, וכך הלאה.

נראה שאף התביעה האמורה נרמזה בפסוק שבו פתחנו: כד' לברך "לך לך" ברכות כראוי, עליך להתנתק ולהתרום "מארצה" - מטבעך הארצי שמביאה לברך את הברכות כמצות אנשים מלמדה וללא כוונה ראויה.

ולסיום, בל נשפח פי בתוך חובת מאה הברכות כלולה גם החובה לברך בקול באזני מי שיענה אחריו אמן - שפידוע היא חלק מן הברכה, וברכה הנאמרת באזני אחרים, ממילא נאמרת בכונת הלב ובהתרומומות הנפש.

בקריאת "לך לך מארצה ומולדתך".

שבת שלום,

218 מכונס"ן

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

'אלקי יעקב' ולא 'אלקי ישראל'

"ואעשה לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך והיה ברכה" (יב ב) תמיהה ידועה היא - מפני מה אנו מזכירים בפתח תפלת שמונה-עשרה "אלקי יעקב" ולא "אלקי ישראל", והלא הכתוב אומר (בראשית לה י): "לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל?"

באר רבי שמשון מאוסטרופולי:

שמותיהם של שלשת האבות יחד מרכבים משלש-עשרה אותיות, בגימטריה של "אחד", וכך גם שמות ארבע האמהות, זאת לפי שהם אלו שפרסמו את יחודו של הקדוש ברוך הוא בעולם. נוסף על כך, מנגן האותיות בשמות האבות והאמהות יחד הוא עשרים ושת, בגימטריה של שם הוי"ה. לפיכך, כדי שלא להוסיף על מנגן האותיות האמור, מזכירים אנו את השם "יעקב" ולא את השם "ישראל" - שבהזכרתו תתוסף אות אחת למנגן שמות האבות.

לפי זה באר רבי שמשון את דרשת חכמים (פסחים קז ב, הובאה ברש"י כאן) על המלים "ואגדלה שמך" - "זהו שאומרים אלקי יעקב": אלו לא היה הקדוש ברוך הוא מגדיל את שמו של 'אברם' ל'אברהם', היתה נחסרת אות אחת ממנגן שלש-עשרה אותיות שמות האבות, וכדי להשלימה היה עלינו לומר "אלקי ישראל". אף כיון שהגדיל הקדוש ברוך הוא את שמו של אברהם, "זהו שאומרים אלקי יעקב" - שלא להוסיף על המנגן.

עגן זה אף נרמז בפסוק (ישעיה מ כז): "למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה";

כביכול תמה הנביא: "למה תאמר אלקי יעקב" ולא "אלקי ישראל"? ומשיב: לפי שאם נאמר "אלקי ישראל" יגדל מנגן אותיות שמות האבות מהגימטריה של שם הוי"ה - עשרים ושת - ויהיה זאת בבחינת: "נסתרה דרכי מה" (ניצוצי שמשון).

על פי זאת הוסיף ודרש האוהב ישראל מאפטא את הפסוק (תהלים כד א): "לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל" - אלמלא היה נקבע מנגן אותיות שמות האבות והאמהות בגימטריה של שם הוי"ה, אזי: "יאמר נא ישראל" - יכולים היינו לומר "אלקי ישראל".

ד"ר דאורימא דר' ע"א

מצות המילה - גזרת מלך

"ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וירא ה' אל אברם ויאמר אליו אני א-ל שדי התהלך לפני והיה תמים" (יז א) את הכתוב "והיה תמים" מפרש האבן עזרא כצווי: "שלא תשאל למה המילה". ואכן אמרו חכמי הפדרש (תנחומא לך לך כ) שמצות המילה נתנה כחוק בלי טעם, ועליה אמר הכתוב (תהלים קה י) "ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם".

האבודרהם (מילה וברכותיה) מפרש שמשום כך קבעו חכמים לומר בנסח הברכה שאחר המילה: "אשר קדש ידי מבתן וחק בשארו [=בבשרו] שם" - "אמר: חק" - שאין בו טעם ידוע לנו, אלא גזרת מלך".

הצדיק שהתגלה לצד ציונו

כל הספור, ואחר נחפו להגיע לתחנה כדי לשוב לביתו. אלא ששוב התעוררה הבעיה: כיצד ימצא את הדרך תחת מעטה הלבוש. הוא הביט סביבו, המרחב היה שומם והבריות היו ספונות בבתים המחממים. כמעט נפל לדאגה, אלמלא לשמחתו גלה לפתע את אותו יהודי שעמד קדם לצדו. הלה התנדב בשמחה ללוותו עד לתחנה, ומידענו צעד אחריו.

משהגיעו לתחנת האוטובוס בקש האברך להודות למלוהו, אולם למרבה הפלא, כפי שהופיע האיש כן נעלם; בפתע פתאום כמו נבלע בתוך השלג ואיננו.

בחסדי ה' לא נערם השלג לגבהים, שרות האוטובוסים התחדש והאברך שב לביתו. עם הגיעו שח לזוגתו את אשר קרהו, ובדבריו העלה השערה, שמה אותו יהודי שכה היטיב עמו היה לא אחר מאליהו הנביא ע"ה. בתגובה נדה זוגתו בראשה: היתכן שמחמת הקור שקע בעלה בהזיות?! - תמהה בינה לבין עצמה.

אלא שמידענו לא נרגע. הוא היה איש רציני, ומשהו בלבו גרם לו להאמין כי לא טעה. בהזדמנות הראשונה הוא שח את המעשה לפני רבו השבט הלוי, אשר בתגובה חזק אליו בנעימות והרגיעו כי חבל לו להתפס לדמיונות, ובדאי היה זה איש רגיל, אף זריז ומהיר להעלם...

יכול היה הספור להשתקע מן הלב, אלמלא למחרת בבקר נשמעו לפתע נקישות על דלת ביתו של האברך, מידענו. בפתח עמד שליח מיוחד מבית הרב ואזנר: "רבנו מבקש שתבוא אליו" - סתם ופנה לשוב לדרך. מפתע ונרגש מהר האברך בעקבותיו. עם הכנסו לבית הגדול קבלו הרב במאור פנים ובקש את סליחתו: "אני מתנצל שאתמול דחית את דברך", פתח רבנו, ומיד הוסיף: "אמנם לא היה זה אליהו הנביא, אף גם לא היה זה איש מבין החיים. היה זה רבי לייב בעל היסורים בכבודו ובעצמו. ואם תשאל מהיכן אני יודע זאת, אגלה לך כי בזילת הזה הוא נגלה אלי בהדרת מראהו ואמר לי: 'אני רבי לייב בעל היסורים, בעצמי שהיתי עם האברך בכל זמן אמירתו תהלים ליד קברי. לא רציתי להשאירו לבד ביום שלג, ולכן לוייתי עד לנסיעה. אבקשך למסר לו כי תפלתו התקבלה, ובחדש הקרוב עתידה בתו למצא את זיוגה הטוב...'".

למותר לצין כי כאשר נאמר לאברך, פן היה: כחדש לאחר מכן זכתה בתו להשתדך עם בן תורה מפקל, והיה לפלא.

לקראת שבת מלקתא, פרשת כי תצא

מעשור, באחרית ימיו של רבנו השבט הלוי, ספור שהיה לאחת מהפעמים הנדירות שבהן גלה רבנו את זרוע קדשו וחשף מקצת מעולמו הטמיר והנעלם:

הספור עוסק באחד ממקורביו של רבנו, אברך חשוב ונעלה אשר בתו בגרה ושדוכה התעכב, ולמען ישועתה קבל על עצמו לעלות לעיר הקדש צפת ולהשלים את אמירת כל ספר התהלים על ציונו של הצדיק הנודע רבי לייב 'בעל היסורים'. רבי לייב היה מגדולי תלמידי בעל התניא, ומקום מנוחתו בבית החיים העתיק בצפת נודע כמקום המסגל לקבלת התפלות.

היה זה יום חרפי וסוער, אולם האברך שהתאפשר לו לצאת לדרך באותו יום לצפת, החליט לא לדחות את ההזדמנות. הוא צא מבני ברק בשעה מקדמת כדי להספיק לומר את כל ספר התהלים כהבטחתו.

האוטובוס מבני ברק לצפת עשה כבר את רב הדרך, אלא שדוקא לקראת סופה החל להאט את נסיעתו. מידענו הביט מבעד לחלון ועד מהרה הבין את הסבה: פתיחי שלג צחורים מערבים בגשם החלו לרדת, מזג האוויר הלך ונעשה סוער ככל שהדרך התקדמה צפונה, השמועות אמרו כי שלג משמעותי כבר החל לרדת בצפת, והתעורר חשש רציני שהבאים לצפת יאלצו 'להתקע' במקום למשך זמן רב.

בהגיע האוטובוס למרגלות העיר צפת החליטו חלק מנוסעי האוטובוס לשוב על עקבותיהם לבני ברק, אולם מידענו האברך היה נחוש בדעתו לקיים את סבלתו ולהגיע לציון ויהי מה.

המשיר האברך בנסיעתו, וכשסוף סוף הגיע למרומי בית העלמין העתיק בצפת כבר פשה מעטה שלג את כל האזור. לרגע דאג האברך שמה לא יוכל למצא את המקום מחמת השלג, אולם מיד נרגע בראותו ממרחק דמות עטופה היטב העומדת לצד הציון הקדוש.

האברך צעד בזהירות לעבר המקום וזהה כי מדבר ביהודי שאף הוא אומר את התהלים ליד הציון. הוציא אפוא מידענו ספר תהלים מתיקו, ואחר שהתעטף בצעיפו החל אף הוא באמירת ספר התהלים, כשעזר לסיום הספר עומד היהודי לצדו ואף הוא מתפלל. חרף הקור הכבד התאמץ מידענו לסיים את

מרו בעל השבט הלוי זצ"ל ידוע כפי כל כגאון אדיר בתורה וכפוסק הלכה מבהק. ואולם לא הרבה יודעים על חלקו הרב בתורת הנסתר ובעולם הסוד הטמיר והנעלם. רק לעתים רחוקות היה רבנו מרים קמעה את אדרת גדלותו התורנית המפלאה, חושף

בחסדי ה' לא נערם השלג לגבהים, שרות האוטובוסים התחדש והאברך שב לביתו. עם הגיעו שח לזוגתו את אשר קרהו, ובדבריו העלה השערה, שמה אותו יהודי שכה היטיב עמו היה לא אחר מאליהו הנביא ע"ה. בתגובה נדה זוגתו בראשה: היתכן שמחמת הקור שקע בעלה בהזיות?! - תמהה בינה לבין עצמה.

ציונו של רבי לייב 'בעל היסורים' בבית העלמין העתיק בצפת. יום פטירתו יחול ביום שני הקרוב - ט"ו בחשוון.

טפח ומכסה טפחים מגדלותו הנסתרת, הטמירה.

ברב קדשתו ומעלתו העצומה זכה רבנו אף לחזיונות שמיימיים; לא אחת היו נגלים לו בחלומותיו קדמונים ומצוקי ארץ ומוסרים לידיו סודות וגלויים ממורומים. למעלות רבות בתורה ובעבודת ה' זכה רבנו בעקבות חלומותיו אלו, ולרב הערכתו אליהם אף חבר חבור מיוחד שבו הביא מקצת מהגלויים שהתגלו לו בחזיון לילה. חבר זה לא הופץ בעקב ולא חלק בישראל, אמנם אחדים מתלמידיו הקרובים זכו לעין בו ולהתפעם מגדלותו העצומה של רבם ומאורם.

לפנינו ספור מפלא שהתרחש לפני יותר

תשעים אמונים על ברכות

צריך האדם לענות בכל יום לכל הפחות תשעים אמונים על ברכות, מלבד האמונים שעונים על הקדישים, חכמים הביאו רמז למכסה זו יחד עם שאר מכסות דברים שבקדשה, בכתוב (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים", "צדי"ק" ר"ת: צ' אמונים, ד' קדשות, י' קדישים, ק' ברכות. ואולם יש החולקים וסוברים שאף האמונים שעונים על קדיש מצטרפים למנין זה.

מקורות ובאורים:

ב'תקוני זהר' (תקנא תשס"ר מ ב) מובא שמכסת אמירת דברים שבקדשה נרמזה במלה 'צדקה', שהיא ר"ת: צ' אמונים, ד' קדשות, ק' ברכות, ה' חמשה חמשי תורה. ואולם בספר חרדים (פרק סו אות קעז), ובשו"ת הרמ"ע מפאנו (סי קט) הביאו גרסה בתקוני זהר שמכסות הדברים שבקדשה נרמזו במלה 'צדיק', ובמקום ה' חמשי תורה נמנו י' קדישים. על פי גרסה זו כתב הרמ"ע מפאנו (שם) שלמנין תשעים אמונים נתן לצרף דוקא אמונים שנענו על ברכות, שהרי לגרסה זו נמנים תשעים אמונים בפני עצמם ועשרה קדישים בפני עצמם.

ואולם ב'לקוט מעם לעז' (בראשית יח ל אות קעה) נקט שאף האמונים שעונים על קדיש מצטרפים למנין זה. ודבריו מוסדים על כך שהוא נקט כגרסת תקוני זהר שלפנינו שמכסת הדברים שבקדשה נרמזה במלה 'צדק'ה'. מכך שלגרסה זו לא נמנו הקדישים בפני עצמם, עולה שאפשר לחשב במכסת תשעים האמונים גם אמונים שעונים על הקדישים. וכן כתב בספר 'שלחן הטהור' לבעל 'היכל הברכה' (רטו ד). אף ב'פרוש רש"י' ובית מדרשו' על פיזטים לד' פרושיות (צא לאור מכת"י, ניו יורק תשע"ד) כתב בפרוש שהאמונים על קדיש מצטרפים למנין תשעים, ואלו דבריו (יוצר לפרשת זכור, עמ' פט): "יש דורשים גוי צדיק' אלו צדי"ק אמונים שעונים ביום בין שמונה-עשרה, וקדישים שעונים ביום שחרית ומנחה. וראה שם שלדעתו אות י' בצדיק' אינה מרמזת לעשרה קדישים, כי אם לעשרה אנשים

אוצרות אמונים

עניית אמן בכונה

כמה צריך להזהר בכוננתה

המשנה במסכת ברכות (לד א) אומרת ששליח הצבור לא יענה אמן אחר ברכת כהנים, מחשש שמא יתבלבל מחמת כך בהקראת המשיך הברכה לכהנים.

רבי אליעזר בן ציון ברוק, ראש ישיבת גובהרדוק, דרש כי מכך שחששו חכמים לבלבול מחמת עניית אמן, למרות היותה מלה קצרה השגורה בפי כל, יש ללמד עד כמה גדולה החובה להתרכז ולענותה בכונה. והוסיף כי לכך כוון רש"י כשפרש (שם ד"ה מפני): "ובענותו אמן לא יוכל לכוון מהר ולהתחיל בברכה שלאחריו", כלומר, שהחשש הוא שמא אם יענה החזן אמן לא יוכל להספיק לכוון בה, ובד בבד להמשיך בהקראת הברכה (מתוך מכתב שהתפרסם בחתימתו בקונטרס 'שמר אמונים' עמ' 59).

הנצרכים לתפלת הצבור.

אמנם הרמ"ע מפאנו (שם) תמה שלגרסה זו עולה שיש ללמד כל יום את כל חמשת חמשי תורה, ושלא כמו שאר המכסות המנויות, ותמוה, שהרי למוד חמשת חמשי תורה אינו שונה לכל נפש כשאר הדברים שבקדשה שנמנו במכסה זו, והיאך יתכן שתבעו מכל אדם לעמוד בה מדי יום? מכך הסיק שהגרסה שהמכסות נרמזו ב'צדיק' היא העקר. ואולם ראה ב'ניצוצי זהר' (תיקוני"ו סוף ההקדמה טז ב) שבאר שכוננת הזהר במנותו חמשה חמשי תורה היא לשמיעת קריאת התורה בתימים שתקנו חכמים לקרא בהם, ולא לחיב ללמד חמשה חמשי תורה מדי יום [אכן דבריו צ"ע, שעולה מהם שמכסת חמשה חמשי תורה אינה מכסה יומית כשאר המכסות, שהרי לא בכל יום קורים בתורה].

תשעים אמונים לפני התפלה

יש שכתבו שצריך לענות את כל תשעים האמונים עוד קדם תפלת העמידה של שחרית.

מקורות ובאורים:

כך כתב ב'הגהות בני אבא' על ספר 'פתורא דאבא' למהרח"ו (ענין ברכות השחר אות ו) בשם ה'עטרת צבי' מזיטשו"ב. וראה שם שמביא ראיה לדבריו מכך ש'בתקוני זהר חדש' (תיקנא א מא ב) מובא שמי שלא ענה תשעים אמונים, יכונן בחמש-עשרה ה'וים הנאמרות במלים הפותחות את תפלת "אמת ויציב ונכון", שיחד עם האות א' שבראש המלה הקודמת להם: "אמת", עולות לגימטריה צ"א כגימטריה של 'אמן' (ראה דרכי משה או"ח סא א), ואם לא היתה חובה להשלימם קדם תפלת העמידה של שחרית, מדוע יש לכוון לצאת ידי חובת אמירתם באמירת תפלת "אמת ויציב", הלא נתן להשלימם בשמיעת חזרת הש"ץ בשחרית ובמנחה, ובשמיעת שאר ברכות! וראה בספר 'תולדות אהרן' (פר' שופטים) שכתב שבעניית תשעים אמונים קדם התפלה נפתחים שערי תפלה.

'אמן אלמנה'

במסכת ברכות (מז א) הזהירו חכמים שלא לענות אמן מבלי לדעת על מה היא נענית, וכנו אמן הנענית כך בשם 'אמן יתומה', לפי שהיא מנתקת מהברכה כיתום שאין לו הורים.

הוסיף ואמר רבי אליעזר הורביץ מטרניגראד, כי על דרך זו יש לכנות אמן הנאמרת ללא כונה בשם 'אמן אלמנה'. שכן עניית אמן צריכה להתבצע על ידי הגוף והנשמה יחד, כלומר באמירה בפה, ובכוננת הלב השייכת לנשמה, ועליה כתוב (תהלים קנ ו): "כל הנשמה תהלל י-ה". נמצא שאמן הנענית מן השפה ולחוץ, בנתוק מהנשמה, היא כאלמנה שאין לה בעל.

על שני אמונים אלו הזהיר הפתוב (שמות כב כא): "כל אלמנה ויתום לא תענוו" - אל תענו 'אמן יתומה' ו'אמן אלמנה' (נעם מגדים' פרושת משפטים).

סימן משמים

מדבר כמוכן בחמור רעיל ומספן, והעולל המספן שתה ממנו בתמימות בקבוק שלם. רק לאחר שהחל להשתנק גלתה אמו את הטעות ומהרה לטוס עמו, אחוזת אימה ופחד, לעבר בית החולים, בתקוה שיוכלו להציל...

כותבת הבת הגדולה שהצטרפה לאמה והיתה עדה למעשה:

"טסנו מיד לבית החולים, כששפתינו מרחשות קבלות ותפלות. בדרך נקלע לפנינו במפתיע אוטובוס של 'בני אמונים', עליו היתה מדבקת פרסמת זוהרת על מעלת האמן. ראינו בכך סימן משמים, ומשכף מהרגו, אמי ואני, לקבל על עצמנו להתחזק בעניית אמן, ובפרט אחר ברכות השחר. כשהגענו לבית החולים בדק הרופא בחדרה את אחי, ועד מהרה פשט חייד על פניו. הבדיקה העלתה שבחסידי ה' החמור כבר החל לצאת מהגוף ולא חולל נזק. חזרנו הביתה בתוך זמן קצר, כשבפניו הלל והודיה לאלקי אמן... תודה לכם, 'בני אמונים'."

לפניכם ספור אותנטי המעבד על פי מכתב שנשלח למערכת 'בני אמונים' בידי בעלת המעשה, ויש בו כדי לחזק ולעורר על כחה הנודע של עניית אמן, להציל ולהושיע מכל צרה וצוקה ולפדות את שומריה מכל נגע ומחלה.

בבית משפחת ר' אימה ופחד. שרוליק הקטן, בן חדשים וחצי בלבד, החל לבכות ולהשתנק, והסבה המחרידה לכך התגלתה מיד: זמן מה קדם לכן, כמעשה שבשגרה, הכינה לו אמו את בקבוק המטרנה. היא מזגה בטבעיות לתוך הבקבוק מאה ושמונים מיליליטר מים חמימים מתוך הקמקום שעמד על השיש, הוסיפה לתוכם שלוש כפיות מטרנה, נערה והגישה לעולל המרעב שבדיה, וזה מהר לגם ממנו בשקילה.

ולא ידעה האם המסורה, כי כמה דקות קדם לכן מאן דהו מבני הבית החליט לקחת זמנה ולנקות את הקמקום מהאבנית שהצטרבה בתוכו. הוא רוקן את הקמקום ממימיו, ותחתיהם שפך לתוכו כוס מלאה בחמור חמצתי המיעד להסרת אבנית.

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלולא

רבי דב יפה
י"ט בחשוון תשע"ח

המשגיח רבי דב יפה נושא דברים בכנס 'בני אמונים'.

רבי דב יפה נולד בשנת תרפ"ח בעיר וילנא לאביו רבי צבי יחזקאל. בשנת תרצ"ה עלה עם משפחתו לארץ ישראל והם התישבו בתל אביב. למד בישיבת הישוב החדש בתל אביב ובה התקרב לרבי יואל קלופס. משם המשיך לישיבה שהקים רבו בפרדס חנה. בהמשך למד בישיבת חברון שבירושלים וכן בישיבות

פוניבז' וסלבודקה שבבני ברק.

בהגיעו לפרקו לקחו רבי אהרן כהן, ראש ישיבת חברון, כחתן לאחייניתו היתומה שגדלה בביתו. לאחר נישואיו גר בשכונת גאלה בסמוך לישיבה. בשנת ה'תשט"ו התמנה לכהן כמשגיח בישיבת 'כנסת חזקיהו' שבכפר חסידים, תחת מורו ורבו המשגיח רבי אליהו לופיאן, תפקיד שבו המשיך עד אחרית ימיו. היה לדמות מופת ופלא לתלמידים הרבים שדבקו בו. שיחות המוסר שמסר התפרסמו בסדרת הספרים 'לעבדך באמת'. נפטר לאחר תקופת מחלה, ב'י"ט בחשוון תשע"ח, ונטמן בבית הקברות ברקסים.

להלן מאמר שנשלח מבית המשגיח יצ"ל למערכת 'בני אמונים' בהדש אלול תשע"ה:

עניית אמן - תזכורת לחיות עם הבורא

בספר 'חובות הלבבות' (שער הבחינה פ"ה) כתוב שהקדוש ברוך הוא ברא את עולמו באפן שהדבר הנצרך ביותר לחיי האדם, הוא גם הדבר הכי קל להשגה, וכגון חמצן ומים, שמפאת שהם יסוד הקיים של האדם, הכי קל למצוא אותם. הסבא מקלם למד שכדורך זו נהג הקדוש ברוך הוא גם בענינים שברוחניות, שהדבר הנצרך ביותר לחיי הרוחניות, והוא האמונה, הוא גם המצוי והקל ביותר להשגה. כי הגם שהנהגת הבורא עתה היא בבחינת 'הסתר פנים', מכל מקום הרי עצם סדור הבריאה מעיד שיש יוצר ובורא לעולם, וכמו שכתוב (ישעיה מ כו): "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה".

הגה"צ רבי שלמה ברענדא יצ"ל רגיל היה להזכיר את דברי חז"ל (מכות כג א): "בא חבוקוק והעמידן על אחת: 'וצדיק באמונתו יחיה', לשון 'חיה' מלמדת שלא מספיק שנאמין, אלא עלינו לחיות עם אמונה; לדעת מהו מרפז החיים שלנו - לחיות עם הבורא עולם!"

ובאמת מצינו שרבונו יונה ב'שערי תשובה' (ש"ג אות כז) למד שהפסוק: "השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך" הוא אזהרה ולא, שלא נשכח בכל מעשינו את השם יתברך. וזהו משום שהאמונה מחייבת אותנו להתנהג על פיה, וכמו שכתב שם: "וחיב האדם להשתדל

לקנות לנפשו תמיד ההנהגות המחייבות מן הזכייה, כמו היראה והצניעות וקשיוט המחשבות וטכסים המדות, כי זרע הקדש ישיגו כל הנהגה נאנה המעטירה בעליה מזכירת ה' יתברך".

וזו הפונה כשתקנו במטבע הברכות: "ברוך אתה ה'", בלשון נוכח: "אתה", כי הלא אנו באמת רואים את הבורא על ידי כל סדור מעשיו המוכיחים על עושיהם.

חז"ל (סנהדרין קי ב) הביאו כמה דעות מהו הזמן שקטן זוכה לחיי העולם הבא, אחת מהן היא: "תנא משום רבי מאיר, משעה שיאמר אמן". והביאו עוד: "מאי אמן? אמר רבי חנינא 'אל מלך נאמן', כלומר שראשי התבות של אמן הוא "אל מלך אמן". אני רגיל להביא את דעת הגר"ח מוולוז'ין (כתר ראש אות נה) שעניית אמן פונתה "הלואי". אמנם במהרש"א (ח"א) שם כתב דברים נשגבים בבאור הדברים, שמלת אמן משמעותה קיום הדבר ואמתתו, וכמו שאיתא בגזיר (סו ב): "גדול העונה יותר מן המברך". ומשום כך זוכה הקטן שיפתחו לו שערי גן עדן מחמתה, כי באמרו זו המלה המורה על אמתת הבורא, זכה בעולמו.

לפי זה מבאר שם מהרש"א את פונת הגמרא, ששאלתה היתה היאך מנח במלה אמן קיום ואמות הבורא בעולם הזה ובעולם הבא, ותוצאה שזהו בכך שהיא ראשי התבות "אל" - בעולם הזה, "מלך" - לדון ולשפט כל באי עולם בעולם הבא, ו"נאמן" - לשלם שכר וענש לכל איש כדרכיו.

הנה לנו הזדמנות בכל עניית אמן לזכור את הקדוש ברוך הוא, לחיות עם תפקידנו בעולם שהוא לחיות עם הבורא עולם. ומה מתאימה לענייננו תחנתו של רבי יהודה הלוי: "אלקי אנה אמצאך - מקומך נעלה ונעלם, ואנה לא אמצאך - כבודך מלא עולם".

הדברים נמסרו ע"י תלמידו הרה"ג ידידיה יוסף שרץ ועברו את עינו המדקדק של המשגיח יצ"ל